

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Nhật tụng Kālāma – Kinh tạng trích điểm

Luân hồi vô thủy – 25.06.2023

Hôm nay chúng ta học về một bài kinh có nội dung vừa quen mà vừa lạ. Quen ở đây bởi vì nội dung kinh nói về ý nghĩa luân hồi. Ai là Phật tử chắc chắn không lạ chữ này. Cần gì Phật tử chỉ cần người trong khu vực Nam Á, Đông Nam Á thí dụ Nam Á như Ấn Độ, Pakistan, Bangladesh; Còn Đông Nam Á như Việt, Miên, Lào, Thái, Miến thì khái niệm luân hồi hình như ai cũng biết, biết như thế nào là chuyện khác nhưng cái chữ nghe không có lạ.

Thông qua bài kinh này chúng ta lại có dịp nói với nhau về chữ “Luân hồi” theo ý nghĩa Phật giáo truyền thống, theo kinh điển Pali.

Nhiều, rất nhiều bài kinh giải thích nghĩa Luân hồi, theo tôi nhận xét người Phật tử phần lớn không hiểu chữ “luân hồi” như đức Phật đề nghị.

Có nhiều bài kinh có nội dung vấn đáp như thế này: Có người đến hỏi đức Phật, có người đến hỏi ngài Anan, có người đến hỏi ngài Xá Lợi Phất một số câu hỏi có nội dung như sau:

Nếu mỗi kiếp sống, mỗi khoảnh khắc, mỗi giờ, mỗi phút thân tâm, Danh – Sắc chúng ta liên tục sinh diệt, thay đổi thì như vậy Ai là người tạo nghiệp? Ai là người hưởng Quả? Người tạo nghiệp - Người hưởng quả là 1 hay là khác?

Thí dụ: Hôm nay ông A, bà B đi chùa làm phước, phục vụ, cúng dường, hồi hướng, ngồi thiền, giữ giới thì người làm phước này và người mai sau hưởng quả lành đó là một hay là khác? Hôm nay chúng ta làm nghiệp bất thiện về thân khẩu ý thì người làm này với người chịu khổ mai sau, kiếp khác là 1 hay là khác?

Trong tất cả trường hợp như vậy, có trường hợp đức Thế Tôn Ngài im lặng, không trả lời vì Ngài biết người này chưa đủ vốn liếng để nghe Ngài giải thích, càng giải thích họ càng hiểu lầm. Và Ngài biết rằng ngay kiếp sống này của họ họ không đủ duyên lành; Thà im lặng để họ hoang mang tốt hơn là cố giải thích cho một người không đủ duyên để hiểu.

Đừng nghĩ rằng đức Phật Ngài là Chánh Đẳng Giác cái gì Ngài cũng biết vậy thì Ngài dư sức trả lời. No. Ngài dư sức trả lời nhưng người nhận có đủ hay không? Nếu mà nói rằng Ngài đủ sức nói được cho người ta hiểu như Ngài muốn thì tất cả người đến gặp Ngài đắc thánh hết rồi. Nha. Khổ chỗ là mình phải đủ duyên lành Ba La Mật mình mới hiểu như Ngài muốn, như Ngài đề nghị. Nhớ nha. Chứ đừng nói Ngài là Toàn Giác, Ngài là Phật Đà Ngài có thể độ cho bất cứ ai, cái đó là không.

Như nhiều lần tôi nói: **Phật lực vô biên, Phật trí vô cùng, Phật tâm vô lượng không độ được người vô duyên.**

Ở đây, chúng ta điểm lại nội dung những lần trả lời của đức Thế Tôn, còn những lần Ngài im lặng thì thôi. Ngài trả lời như thế này, Ngài xác nhận:

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

- Ta không nói người tạo nghiệp và người hưởng quả là 1, ta cũng không nói là khác. Nhưng ở đây ta luôn luôn thuyết giảng như sau: Do Vô Minh trong Bốn Đế không biết Mọi thứ là khổ nên còn có sự phân biệt, kiếm tìm, trông đợi, trốn chạy hạnh phúc và đau khổ, còn có ý niệm trốn khổ tìm vui thay vì phải hiểu: Mọi thứ là Khổ hoặc khổ bản chất hoặc khổ cảm giác; Không hiểu cái đó được gọi là Vô Minh. Chính từ chỗ Vô Minh này nó mới tạo nghiệp thiện ác. Từ chuyện tạo nghiệp Thiện ác nó mới tạo tâm đầu thai cho mỗi kiếp sống. Từ mỗi mỗi kiếp đó ta tiếp tục hiện hữu ở hình hài thân phận mới, hình hài thân phận đó là Quả của thiện ác hôm nay.

Mình không thể nói hình hài thân phận đó là một, mà mình cũng không nên nói nó là khác. Bởi vì nếu nó là khác là thằng Tèo làm thằng Tí chịu thì kẹt quá, đời cha ăn mặn đời con khát nước đời cháu đi toa-let thì nó vô lý, cái đó không đúng, cho nên mình không thể nói khác mà mình cũng không thể nói là một mà mình phải hiểu như vậy đó; Tức là, thiện ác đời này tạo một hình hài thân phận, hình hài thân phận đó đời sau kiếp khác nó là quả của thiện ác đời này. Tùy các vị muốn kêu nó là một hay là khác thì tùy nhưng phải hiểu như vậy đó. Tức là - Hình hài đó có 6 căn, 6 căn đó là quả tạo bởi thiện ác đời này.

Dòng luân hồi là sự lặp đi lặp lại của 2 thứ: Nhân & Quả.

- Lặp lại của Nhân = Chúng ta không ngừng và không ngừng, liên tục và liên tục trong mỗi giây, mỗi phút, trong từng đời sống chúng ta không ngừng tạo ra các nghiệp thiện, ác, đương nhiên nghiệp ác nhiều hơn.

Một tăng ni cạo đầu đắp y Pháp phục ngon lành, trang nghiêm thân khẩu, ăn nói chững chạc từ tốn khoan dung nhưng mà trong bụng còn đầy phiền não nói gì người không biết đạo, nói gì người có tóc. Cho nên, trong mỗi giây, mỗi phút chúng ta không ngừng tạo các nghiệp thiện ác mà thiện đương nhiên chỉ bằng 1/ 1000 ác thôi: Nghĩ ác, nói ác và làm ác.

Nhiều khi mình thấy mình không làm ác, nói ác mình nghĩ mình ngon. No. Không làm ác, không nói ác nhưng mà bụng mình nghĩ ác. Cái ác theo trong kinh thì ác đây không phải hiểu theo nghĩa ngoài đời phải hại người mới là ác. No. No.

Tôi ăn ngon cũng là bất thiện, nó còn tên gọi là ác, ăn ngon - thích trong cái ngon, thích ngửi mùi thơm, thích nhìn cái gì đó đẹp xinh, thích nghe cái gì du dương thánh thót, thích cái êm ái cũng là bất thiện, là ác. Mình ăn ngon mình đam mê trong cái ngon cũng là bất thiện, đến lúc mình ngồi mình uống bằng tâm tham cũng là bất thiện; mình ngồi xía răng bằng thất niệm, xía răng bằng phiền não cũng là bất thiện, chứ không phải là phải hại người cho người ta máu lệ mới gọi là ác, mới gọi là bất thiện thì nó quá thô rồi, không cần. Theo trong A Tỳ Đàm thì Thiện, ác có nhiều cấp độ.

Thí dụ Thiện qua 3 nghiệp môn:

- Nghiệp thiện qua Thân, Khẩu
- Nghiệp thiện qua Thân hoặc qua Khẩu

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

- Nghiệp thiện trong ý tưởng thôi.

Ác cũng vậy.

- Bất thiện qua thân: Sát sanh, trộm cướp
- Qua khẩu: Nói dối, đâm thọc, chia rẽ, nói phiếm luận, vô ích, nói bằng sân tâm, thô ngữ, ác ngữ là ác nghiệp qua khẩu môn.
- Ác nghiệp qua ý môn: Trong suy tư, ý nghĩ thầm kín của mình mình có tham, sân, si, ái, mạn, kiến, nghi, mình còn sống bằng tự ti mặc cảm cũng là bất thiện, còn sống bằng tự tôn tự đại cũng là bất thiện, thấy mình bằng người kia trong ý niệm so sánh cũng là bất thiện. Đó là ngã mạn. Chứ đừng nói mình cạo đầu đắp y tối ngày đi đứng trang nghiêm, y áo ngon lành là tôi tu. No. Cái đó không có chắc, cái đó là vỏ ngoài thôi. Còn cái đầu mình ăn rồi cứ nghĩ đến tiền bạc, nghĩ đến tín đồ, Phật tử, chùa to Phật lớn, xây dựng, gom góp mặt mũi sĩ diện là phần trong bụng mình, vỏ ngoài nhìn rất là ok.

Như vậy tôi chốt lại: ***Luân hồi là gì? Luân hồi là sự tái hiện của Nhân & Quả.***

Nhân là gì? Hết ác này đến ác kia, hết thiện này đến thiện kia. Không có cái thiện nào, không có cái ác nào chúng ta chưa từng trải qua, từ chí thiện thuần lương tới cùng hưng cực ác chúng ta qua hết. Chúng ta từng đâm cha chém chú, từng đâm heo thuốc chó, chúng ta làm hết, chúng ta từng là Hitler, từng là Pol Pot. Tôi nói theo nghĩa đen nha, không nói nghĩa bóng trong chỗ này. Chúng ta từng là người ác như PolPot, từng là Tần Thủy Hoàng, từng là Từ Hy, từng là Võ Tắc Thiên, từng là Katherine Đệ Nhất của Nga, từng là Dracula Bá Tước của Rumani, chúng ta từng khát máu, chúng ta từng hại người không gớm tay.

Ngược lại, chúng ta từng là thánh Ghandhi, chúng ta từng là Tôn Dật Tiên, chúng ta từng là bà Teresa, chúng ta từng là những tâm hồn cao đẹp vị tha bất chấp sinh mệnh để sống lợi ích cho chúng sanh khác... Cỡ nào chúng ta cũng có. Từ đó. Từ những chuyện không nhân lành, ác nào từ chối cho nên Quả ác, Quả thiện chưa có cảnh giới nào chúng ta chưa từng đi qua. Chưa từng có thân phận nào lạ với chúng ta hết; Chúng ta từng bị đói nghèo, bệnh tật, chúng ta từng xấu xí, dị dạng, chúng ta từng cơ bắp 6 múi, từng giàu sang phú quý, vinh hiển một đời, cái gì cũng qua; từng là những vị Phạm thiên, Dục thiên, từng là những vị Thiên tử, Thiên vương, qua hết; trùn dế, cào cào, châu chấu, rắn, rít, heo, chó, chồn, cáo, hổ, báo,... qua hết, cái nào cũng qua hết, vậy gọi là ***Quả luân hồi.***

Nhân luân hồi Quả luân hồi chúng không sót cái nào hết; Và đặc biệt, nó còn có Luân hồi thứ 3: ***Phiền não luân hồi*** = Không có phiền não mình thiếu trong dòng luân hồi. Chúng ta từng ganh tỵ đủ giết cả làng, chúng ta có rồi, mà vị tha đủ hy sinh thân mình vì người khác ta cũng có rồi; Chúng ta từng bủn xỉn đến mức vắt chày ra nước, chúng ta cũng từng độ lượng, hào sảng, tiền muôn bạc vạn đổ ra không tiếc, cũng có luôn.

Cho nên gọi là Nhân luân hồi, Quả luân hồi và Phiền não luân hồi.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Và như tôi nói, cứ có Nhân nó bèn có Quả; Thân phận đời sau nó chính là Quả được tạo ra bởi thiện, ác đời trước. Không có dấu vết gì của con người hôm nay hết; Hôm nay là thằng Tèo, thằng Tí, con Lan, con Cúc, con Đào, con Yến, con Hương, con Diễm... Chính những thân phận bây giờ nó tạo nên thiện ác, là tâm đầu thai cho kiếp sau. Và với tâm đầu thai đó chúng ta có thân phận, có hình hài mới.

Như vậy thì chốt lại, chữ “Luân hồi” là sự tái hiện không ngừng, sự tái hiện liên tục, không một phút giây nào tạm ngừng của sự luân hồi của Nhân luân hồi, Quả luân hồi, Phiền não luân hồi. Thời gian nó quá lâu đi.

Đúng ra thời gian là ý niệm giả lập, không thật nhưng mà mình đang sống trong thế giới 2 mặt: Bản thể và hiện tượng.

Khi nói về Bản thể = Sự chớp tắt của những thành tố, những đơn tố đơn bảo Danh – Sắc thôì.

Nói về hiện tượng: Chúng ta là những hình hài, thân phận có tuổi có tên, chiều cao, thước tấc, trọng lượng, mặt mũi, cũng có gia thế, cũng có quê hương, cội nguồn, gốc gác sinh học, chủng tử, huyết thống, dân tộc, màu da, tiếng nói,...Chúng ta từng đi qua hết những thân phận đó. Đương nhiên đó là thế giới nói trên phương diện hiện tượng.

Nói trên phương diện bản thể như tôi vừa nói là những chớp tắt của thiện, ác, buồn, vui; chính cái thiện nó tạo ra cái hỷ và lạc, chính các ác nó tạo ra khổ, ưu; Hỷ lạc = Sướng thân, sướng tâm; Khổ, ưu = Khổ thân, khổ tâm, chỉ có vậy thôi.

Nếu nói trên mặt hiện tượng chúng ta phải nói trên cái gì mình thấy được, mình nghe được, mình hình dung, tưởng tượng được. Đây chính là lý do mà khi cần có những người đức Thế Tôn chỉ nói đơn giản thôi: Vạn pháp do duyên mà có, cũng do Duyên mà mất đi. Xong. Tất cả diễn ra trong sự chớp nhoáng. Nhưng cũng có người Ngài biết nói vậy không có xi-nhê, họ không đủ kinh cảm, không đủ sức để họ tu cho nên họ phải nói cụ thể, nói thế giới qua hiện tượng thay vì bản thể. Thí dụ Ngài nói : Trong vô số kiếp luân hồi con từng là heo, bò, trâu, chó, từng đổ máu, đổ lệ, sữa con bú nhiều hơn nước bốn biển, máu con đổ ra nhiều hơn nước bốn biển; phải nói vậy đó thì với một số người họ nghe họ mới thấm, họ mới buông, họ mới ngán, họ mới sợ, mới chán; Có nhàm chán mới ly tham, có ly tham mới giải thoát. Còn đặng này nói trừu tượng quá, nói bằng ngôn ngữ siêu hình trừu tượng họ không đủ sợ.

Bằng chứng là hôm nay ai mà không biết vi trùng, vi khuẩn, ai không biết tiểu đường, cao máu, cholesterol, nhưng mình có nhiều cách nói. Có những người mình nói tiểu đường sẽ ảnh hưởng các bộ phận cơ thể khác, nói vậy họ nghe đủ run; nhưng có những người mình phải nói tiểu đường không chữa bị tháo khớp mới run, họ nghe tháo khớp họ mới run, vết thương không lành họ mới run, có người chỉ cần nghe vắn tắt tiểu đường chết sớm họ sợ. Tùy người.

Ở đây cũng vậy. Đức Thế Tôn bằng vô lượng phương tiện Ngài diễn giảng cho chúng ta về cái gọi là dòng Luân hồi.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Tôi biết, hôm nay trong pháp hội hôm nay có nhiều người, tùy căn duyên, có người duyên lành mỏng, không đủ sâu không đủ dày không đủ nhiều thì nghe cho vui vậy thôi, không đủ sức; Có những người tu hành nhiều đời, nhiều kiếp, thâm hậu nội lực nhưng mà nhằm lúc nó không muốn tu cho nên khi nghe luân hồi nó trượt quớt; ngược lại có những người nhờ bài giảng này kích động lòng tu của họ. Tôi đang nhắm những người đó.

Chúng ta phải nhớ thế này, chúng ta đừng nghĩ mình rằng phải có thần thông, phải đắc thiên đắc định mới nhớ đời xưa kiếp sau. No. Không. Không cần. Có thì nó có cái nhìn khác, ngon lành, tôi không phủ nhận khả năng vị chứng thiên chứng thông, nhưng theo Phật pháp mình học trong một ngày chúng ta trải qua vô số kiếp luân hồi theo nghĩa bóng, chúng ta vô số lần trong một ngày chúng ta thiện, ác, vô số lần trong một ngày chúng ta buồn vui sướng khổ.

Mỗi lần chúng ta hành thiện chúng ta là hiền nhân, mỗi lần ác niệm chúng ta là ác nhân, mà trong ngày có những lúc chúng ta sống như Ngạ quỷ khi chúng ta thèm khát, ước ao cái này cái kia mà không được.. Một ngày chúng ta biết bao nhiêu lần làm A Tu La muốn gây hấn, muốn kiếm chuyện muốn cà khía biết bao nhiêu người. Mình đi kiếm chuyện với người ta là mình bậy mà mình phản ứng tiêu cực trước sự tấn công của người khác cũng là biểu hiện của A Tu La. Vậy thì A Tu La mỗi ngày mình có qua, Ngạ quỷ mỗi ngày mình có qua.

Ngạ quỷ hơn mình ở điểm nó chỉ khát nước, đói ăn thôi; còn mình thèm tùm lum hết: Sắc, Thinh, Khí, Vị, Xúc, Pháp cái nào mình cũng thèm khát. Mà trong số những thứ mình thèm khát có bao nhiêu phần trăm mình toại nguyện, hài lòng? Rất là ít; Thế là chúng ta thường xuyên, liên tục sống bằng tâm tình, tâm thức, bằng cảm giác, cảm xúc, cảm nhận loài ngạ quỷ, chúng ta sân si kiếm chuyện gây gổ, mâu thuẫn với người này người kia là giây phút A Tu La.

Có những giây phút chúng ta là hành giả có chánh niệm, có đạo tâm là những lúc chúng ta là Á thánh, gần thánh, chạm được bàn chân của thánh. Có những lúc chúng ta hào sảng, dễ thương như vị tiên tiên ông, tiên bà, tiên đồng, ngọc nữ. Có lúc chúng ta sống như con heo chỉ biết ăn, ngủ, giao phối; có lúc chúng ta hung dữ, bé mọn như con rắn hổ, hung hăng như cọp như beo, cá sấu. Một ngày chúng ta trải qua bao nhiêu tâm tình, thân phận; Có một điều là thất niệm, không học giáo lý.

Đã thất niệm - không tỉnh thức + dốt nát giáo lý, dốt nát là thiếu thốn về niềm tin cho nên chúng ta tin, không chịu thấy rằng cái gọi là ý nghĩa luân hồi hiển hiện trong từng phút, từng giờ, của mỗi ngày không đợi tới tháng, năm, thập niên đời này kiếp khác, cái đó xa lắm, xa lắm; trong từng ngày từng giờ mình liên tục siêu và đọa, thăng và giáng, sướng và khổ, thiện và ác, hiền nhân và quỷ dữ trong 1 giờ đồng hồ, trong 4 tiếng, 5 tiếng, 8 tiếng, 16 tiếng, 24 tiếng, chúng ta trải qua bao nhiêu là thân phận nói chi là nhiều tháng nhiều năm nhiều thập kỷ, nhiều thập niên biết bao nhiêu. Dòng luân hồi phải hiểu như vậy đó.

Muốn biết đời sau kiếp khác mình đi về đâu thì chuyện đầu tiên mình coi ngay bây giờ mình đang luân hồi kiểu gì trong mỗi ngày. Các vị có quyền không tin nhưng tôi tuyệt đối tin chuyện

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

đó. Bởi vì trong từng phút trôi qua chúng ta luôn luôn kín đáo có mặt trong con đường dẫn về đầu đó, tùy thuộc vào đời sống tâm linh của mình, mình sống như loài nào thì mình sẽ về cộng trú, cộng sinh, cộng hưởng với loài đó trong mỗi phút; mình cứ nhìn mình bây giờ, mình đang sống với kiểu tâm tình, tâm thức nào, tư duy nào, nền tảng hiện hữu như thế nào thì mình như dòng nước chảy về chỗ nào tương ứng, thuận ứng với tâm tình mình sống nhiều nhất.

Kính Tăng Chi đức Phật dạy:

- Ở nơi chốn nào mình sống nhiều với tham, sân, si, ái, mạn, kiến, nghi đó là chỗ của loài đọa xứ, chỗ đó là chuồng heo, chuồng ngựa, là địa ngục.

- Chỗ nào sống bằng tinh thần Thập thiện = Sống bằng tâm thức loài Dục thiên- chư Thiên cõi Dục, chúng ta đang sống trong cõi trời;

- Chúng ta sống với Bốn Vô Lượng Tâm : Từ - Bi – Hỷ - Xả

Từ = Mong muôn loài được an lạc.

Bi = Mong muôn loài đừng đau khổ.

Hỷ = Vui với nhân lành quả lành của muôn loài;

Nói cách khác hơn, Từ Bi là mong cho chúng sanh sống trong Nhân lành, Quả lành, mong cho người ta biết tu, mong cho người ta sống an lạc là Từ; Bi là mong cho người ta đừng có sống trong nhân ác quả ác, có nghĩa là mong cho người ta đừng có tội lỗi, bất thiện, và cũng đừng có máu lệ. Hỷ là vui với nhân lành, quả lành của người khác, thấy người ta biết tu mình vui, thấy người ta sung sướng mình vui. Đó gọi là Hỷ.

Xả = Ý thức bình thản khi biết ta có thương cách mấy, có ghét cách mấy thì mỗi người có nghiệp riêng. Thương ai cách mấy không giúp được người ta nếu họ không có thiện nghiệp, Ghét họ cách mấy không hại được người ta nếu họ không có ác nghiệp. Luôn sống trong nhận thức như vậy đó.

Từ - muốn người ta được an lạc, đúng; Bi – muốn người ta đừng đau khổ, nhưng đó là cái lòng mình thôi, cái ý niệm chủ quan của mình thôi chứ về phía chúng sinh khác thì mỗi người có nghiệp riêng. Phải phải có Xả Vô Lượng tâm? Vì phải có cái này mình mới bình tâm đi giữa cuộc đời máu lệ này. Chứ nếu chỉ có Từ, Bi, Hỷ sống không nổi. Suốt ngày mong cho người ta được cái này, mong người ta được cái kia mà người ta lại cô phụ tấm lòng mình chịu không nổi; Mình mong người ta đừng đau khổ mà người ta rõ ràng sống kiểu bất thiện làm sao không khổ được, vậy là người ta cũng phụ lòng bi mẫn của mình. Và Hỷ là mình vui với nhân thiện quả thiện người khác nhưng đũa nào có mình mới tụy hỷ chớ đũa không có làm gì có đâu tùy hỷ. Luôn luôn có Từ - Bi – có Hỷ nhưng phải có khả năng Xả tâm biết thương vậy thôi, Từ là Từ vậy thôi, Bi là Bi vậy thôi, Hỷ là Hỷ vậy thôi, đó là về phía mình nhưng mỗi các nhân đều có nghiệp riêng. Mỗi người tắt thở rồi đi theo thiện ác của riêng của mình.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Đại Bi như Phật, lòng Phật như trời biển, hư không kia mà cũng chỉ giúp người hữu duyên, hữu phúc, hữu hạnh, hữu căn thôi chứ Phật cũng đâu có thể nào độ tất cả chúng sinh. Khi Phật còn tại tiền, còn đang trụ thế người ta vẫn đọa, người ta vẫn làm trâu làm chó, vẫn đi địa ngục, vẫn có cảnh máu lệ của những nàng dâu, của những chàng rể bất hạnh, của những đứa trẻ mồ côi, của những người già bất hạnh của những người bệnh không có thuốc, đói không có ăn, lạnh không có gì mặc, không có gì đắp; Có chứ. Phật còn thì những cái khổ vẫn nhan nhản. Phật chỉ giúp người nào hữu duyên với con đường giải thoát, Phật nói cho người ta nghe một câu, một pháp thoại, người ta theo đó người ta tự có được nhận thức mà mình gọi là chứng ngộ. Đương nhiên, người được Ngài thuyết giảng họ cũng phải tu tập nhiều đời nhiều kiếp, chứ không phải Thế Tôn có lòng Đại Bi, Trí tuệ là đủ giúp người ta. No. Đó là phần của Ngài, nhưng phần người ta nhận kìa.

Tôi nói nhiều lần: Quý vị phải có bàn chân tôi mới mua giày được chứ quý vị cụt cả 2 chân thì tôi mua cái gì? Nhiều lắm. Tôi mua các vị cái nạng chống, mua dùm cái xe lăn thôi chứ mua đôi giày cả ngàn đô -la tôi thương bằng trời tôi đâu mua nổi vì các vị không có chân mang giày. Các vị mù tôi đâu mua kiếng mát, kiếng độ, kiếng thuốc chi? Có mang kiếng mát cho ngó vô đờng kỳ kỳ vậy thôi chứ đã mù có mang kiếng hay không mang kiếng cũng vậy thôi. Nha. Nhớ cái đó. Cho nên, mình muốn người ta mua mắt kiếng đắt tiền cho mình phải hỏi coi con mắt mình ok không? Mình muốn người ta tặng giày, tặng dép cho mình mình coi chân có mang hay không, mình muốn ăn mía phải coi mình có răng hay không, mình muốn ăn đồ cứng đồ giòn coi có răng hay không hay chỉ còn cái nướu cái lợi không. Hơi bị khó. Nha. Mình bị cao máu thì kỵ đồ mặn, tiểu đường thì kỵ đồ ngọt, dư Cholesterol kỵ dầu mỡ, seafood, hải sản, bệnh Gout – thống phong phải kỵ cholesterol, tránh alcohol. Chứ giờ mình muốn ăn tùm lum mà trong khi mình quá trời vấn đề luôn thì không cách chi người ta giúp mình được.

Cho nên: Phật trí vô cùng, Phật tâm vô lượng không độ được người vô duyên. Không có độ được.

Hôm nay chúng ta học chữ “Luân hồi” nghĩa nó sâu như vậy đó. Luân hồi ở nghĩa bản thể và nghĩa hiện tượng.

Luân hồi nghĩa bản thể: Chúng ta thường xuyên và liên tục vật lộn với những nhân lành, quả lành, với những nhân ác, quả ác, với những buồn vui sướng khổ thiện ác trong từng giây từng phút.

Luân hồi nghĩa hiện tượng: Những thân phận, hình hài của con này con kia, cảnh giới này cảnh giới nọ.

Chúng ta biết rồi, chúng ta biết một điều: Mang thân phận nào cũng chỉ là chớp nhoáng trong dòng chảy thời gian thiên thu, đầu chúng ta sống 100 năm, 1000 năm đi nữa thì 100 năm, 1000 năm đó chẳng là gì hết; vì thời gian có 2: Thời gian sinh vật & thời gian địa quyển.

1. Thời gian sinh vật : 100 năm, 20 năm, 30 năm, 10 năm, 6 tháng, 1 tháng,...

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

2. Thời gian địa quyển: Thời gian của núi sông, thời gian của biển xanh và nương dâu

Nếu thời gian của biological time thì vài trăm năm vài nghìn năm chỉ là đồ chơi. Chúng ta đi về Mỹ về Minnesota, về Wisconsin, có những cái rừng đã lắm, mỗi thớ đá như vậy là hàng nghìn năm, có những khối đá 8 thớ, 10 thớ như vậy. Nhìn tảng đá mình ngâm ngùi cho thân phận phù du, bèo bọt của mình lắm. Cả nghìn năm nó mới ra một thớ như vậy. Mấy bà mấy cô đeo hạt xoàn thấy đẹp, thấy đắt tiền, thấy sĩ diện hãnh diện vậy chứ các vị nhớ để hình thành viên kim cương nó cần thời gian 6 số không. Ghê như vậy.

Đúng ra đeo kim cương là một kiểu sống mỉa mai. Kim cương là thứ trang sức rất mỉa mai. Mỉa mai là sao? Thời gian hình thành của nó, thời gian tồn tại của nó trên người, đùa cợt với thân phận bọt bèo của con người. Lấy đóa hoa tươi gắn lên người vậy mà nó vui vì sao? Vì nó héo trước mình cái buồn nó nhỏ, nó ít, còn thứ đeo hạt xoàn nỗi đau nó lớn lắm, nếu cái đầu mình biết suy nghĩ nó đau lắm, bởi vì nó là sự châm chọc, trêu cợt, vì mình quá đỗi phù du so với tuổi đời một viên kim cương, các vị biết không?

Người ta nói 100.000 năm nữa những cái gì dấu vết văn minh hôm nay chỉ còn cái gì bằng titanium, cái gì bằng kim cương thôi chứ bằng inox chưa chắc còn, còn thép, sắt, đồng, nhôm ban hành hết, không còn gì hết; 100.000 năm nữa ba cái bảng vi mạch điện tử, computer, laptop, iPad, iWatch, mất tiêu hết, máy bay, tàu ngầm, tàu lửa,.... mất tiêu hết. 100.000 năm, mất hết, nó chỉ còn có hạt xoàn với titanium hoặc platinum.

Các vị tưởng tượng nền văn minh kinh khủng như mình bây giờ mà 100.000 năm mất sạch, nói gì là hoại kiếp, có nghĩa là thời điểm địa cầu bị hủy. Chúng ta biết Mặt trời còn có tuổi thọ, chứ nó không phải bất tử, nó không phải vĩnh viễn; Mặt trời nó có tuổi thọ của nó, theo tính toán của khoa học thì 5-7 tỷ năm nữa nó mất. Còn theo kinh thì thời gian có thể lâu hơn, nhưng chắc chắn sẽ có lúc nó tiêu hủy, chắc chắn 1000% là nó phải có lúc nó mất.

Các vị tưởng tượng trái đất không có mặt trời thì chúng ta sống kiểu gì? Trong khi mình nương cậy vào nhiều thứ rất phù du: Nương cậy vào mái tóc, làn da mịn màng, vào cặp mắt, vào hàm răng, nương cậy vào tuổi đời còn quá trẻ, nương cậy vào số tiền mình có trong tài khoản, trong nhà băng, nương cậy cái nhà xây dựng kiên cố trên bờ biển, trên núi cao, nương cậy vào vườn hoa, cây cảnh, nương cậy vào bao nhiêu thứ quan hệ xã hội,...Thật ra mà nói những thứ mình nương cậy chẳng có nghĩa gì hết.

Ngài Ratthapāla trong Trung Bộ Kinh ngài có nói: Thế gian này là gì? **Attano addhuvo loko** - Thế gian không có điểm tựa.

Đứa bé nó buồn, nó sợ, nó đói nó dựa vào mẹ của nó. Người mẹ già còn có thể nương tựa con, vào cơ chế xã hội, vào bảo hiểm. Chúng ta đi xe chúng ta nương chiếc xe, vào máy bay, chúng ta bay nhưng cả thế giới khi có chuyện nương vào đâu? Nương vào đâu? Người già nương cây gậy nhưng suy cho cùng thân già còn bao lâu mà nương? Bản thân cây gậy nó có trường tồn bất biến

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

không? Không. Cả người nương tựa cái gậy và bản thân cái gậy cả 2 đều là attano, cả 2 đều refugeless – bơ vơ không có chỗ nương cậy, **assaranam attano** là vậy đó.

Ngay cả chuyện mình nói quy y Phật về với Phật mình nương cậy vào Phật là mình chỉ nương vào ánh sáng, lời dạy của Ngài rồi mình tu, chứ không phải nhờ cậy vào Phật vào Pháp vào Tăng để khi đụng chuyện mình nhờ cậy oai lực Tam Bảo cho đang bệnh hết bệnh, đang già hết già, sắp chết đừng chết. No. Quy y Phật không phải để đừng già đừng bệnh đừng chết, mà để cho mình có thể bình tâm mà sống, bình tâm ra đi. Đó mới là quy y Phật đúng nghĩa. Kiểu có pháp danh, có áo lam, chưa; có sư phụ chạy lên chạy xuống, buồn vui chia sẻ thầy trò, sa môn, cư sĩ. No.

Nghĩ kỹ lại coi, nếu bản thân mình không hành trì thì mình vẫn cô đơn giữa cuộc đời vốn dĩ không có điểm tựa này. Nhớ nha.

Cho nên, đó chính là dòng chảy luân hồi, nó là sự tái hiện, tái diễn, trùng phục liên tục của những Nhân, Quả, Thiện, Ác, Buồn, Vui trong từng phút từng giây đời này sang kiếp khác. Nói trên phương diện hiện tượng đó là quả trình đổ ra, rơi xuống của máu và lệ.

Chúng ta có thể thờ ơ khi nghe bài giảng này. Ôi, ổng nói vậy chứ, ổng có làm như lời ổng nói, có tin lời ổng nói hay không, có biết bao nhiêu đũa trên đời không biết Phật pháp nó có chết đâu, có biết bao nhiêu đũa trên đời nó không tu hành nó có chết đâu. Ok, cái đó tùy mình. Nha. Độc lập, tự do, hạnh phúc; Đó là quyền của mình. Mình có quyền độc lập, có quyền tự do trong tư duy, trong suy nghĩ, trong chọn lựa, có điều nhớ cái này: Mình đi camping, đi cắm trại, leo núi, đi chơi rừng, chơi sông, chơi biển, hoang đảo, hay sa mạc ai có chuẩn bị đi nó vững hơn, thứ trên áo ba lỗ, dưới xà lỏn rách khó đi đâu lắm. Khó lắm. Hoặc đang có mặt bánh bao chảnh chọe ở phi trường quốc tế mà tiền mặt không được nhiều là đủ run rồi. Đặt chân phi trường Châu Âu, Mỹ, rờ rờ trong túi mà bóp tiền mặt coi tâm tình lúc đó ra sao? Chỉ là cuộc đi ngắn hạn tuần lễ, 10 ngày thôi mà tiền mặt đem theo không đủ xài, ok mình có thể xài thẻ Visa card, Master card quốc tế, đúng nhưng tôi chỉ lấy trích dẫn nhẹ là tiền mặt hụt là mình thấy chơi với, chưa kể đâu phải chỗ nào cũng xài thẻ được. Nhớ nha. Nói chi là trong dòng chảy luân hồi, trong thân phận trôi dạt ở những bến bờ sanh tử, trầm luân. Chúng ta có điểm tựa hay không? Không. 100%.

Trước mắt là dựa vào phước báu của mình nhưng phước mình được bao nhiêu trong khi tội lúc nào cũng gấp mấy nghìn lần hết, mấy nghìn lần; đó là cái thứ nhất về mặt nhân quả.

Về mặt Tam tướng, đời luôn luôn - Vô thường, Khổ, Vô Ngã. Sướng bằng trời, nghĩa đen, Thiên vương – Đế Thích, Ác ma Thiên tử, cũng có lúc bỏ mạng mà đi xá gì thân phận nhà giàu, đại gia của nhân loại; Bác sĩ phán cái ung thư là xong. Bác sĩ nói bây giờ về kiêng ăn là xong.

Biết bao nhiêu người Việt Nam ngày xưa không có ăn, chỉ có gánh chè, gánh cháo nuôi một bầy con, ăn gì cũng nhường con nhường chồng, tới lúc qua Mỹ rồi, ra nước ngoài rồi bác sĩ lại cấm ăn vì tuổi già, vì bệnh, có đau không? Đâu phải mình có tiền là mình ngon. Chưa chắc.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Hồi đó thiếu ăn thiếu mặc mình nghèo. Giờ ra nước ngoài lớn tuổi bệnh tùm lum, nó đổ bệnh ra, bác sĩ cấm không được ăn gì hết, cứ rau luộc, xà lách, nước suối, trái cây, mà trái cây cũng phải cẩn thận, đâu được ăn xoài, sầu riêng, măng cụt, chôm chôm,... Nếu đường mình cao là... Như tui nhóm 2 đi về Miến Điện nhìn miếng sầu riêng vừa ăn vừa run, có bữa lỡ tay ăn hơi bị nhiều theo nghĩa của mình, chứ còn với người bình thường đâu nghĩa địa gì, ăn xong lén lén vô thử máu.

Kỳ rồi qua bên không biết ăn nhằm giống dãi gì thử lên 12, run bắn lên, tới lúc sắp về thử còn có 6.x mừng muốn chết luôn. Các vị thấy có đau không? Ở trên xứ nhiệt đới, cây trái nghìn trùng, muốn ăn gì có nấy rẻ mạt như rác ấy vậy ăn xong vô thử máu thấy máu xuống dưới mức 7.0 mừng muốn chết, thấy máu quá mức 10.0 lo muốn chết.

Luân hồi là vậy đó. Không có điểm tựa. Chúng ta không có điểm tựa. Chúng ta bơ vơ, cô đơn, lạc lõng, trôi dạt.

Sống có chuẩn bị vẫn tốt hơn. Sống có sức khỏe, có tiền mặt, có quan hệ tốt với xã hội vẫn tốt hơn. Đó là trong đời;

Còn trong đạo:

- Có sức khỏe = có thiện tâm
- Có quan hệ xã hội = có minh sư thiện hữu
- Có tiền mặt = Có phước báu, có vun trồng phước báu.

Tôi nhắc lại, Phước tội không đơn giản như nhiều người nghĩ. Nhiều người nghĩ tội là phải đâm cha chém chú, đâm heo thuốc chó mới gọi là tội. Không. Thường xuyên sống với tham, sân, si là Tội.

Phước = có điều kiện bố thí, phục vụ, trì giới, ngồi thiền, nghe pháp là tốt, nếu không có điều kiện sống bằng lòng lành cũng là phước, thường xuyên nhớ rằng mình sẽ già, sẽ bệnh, sẽ chết, sẽ ra đi với nghiệp thiện ác của mình, thường xuyên tư duy như vậy, sống với nhận thức như vậy đã là sống thiện; Người có hành trang như vậy mới có thể thanh thản đi giữa cuộc đời.

Thử đi máy bay một lần đi, nó chao nó lắc run cỡ nào. Mỗi lần đi thử máu hồi hộp chờ kết quả xét nghiệm ở phòng lab gửi về, run chứ sao không run, mà chưa gì hết, chỉ đi thử máu định kỳ, 6 tháng thử một lần, mỗi lần thử về là run, nó phán cái gì.

Do vô minh (ngu dốt không thấy gì), do Tham ái (do quá yêu đời mê say hưởng thụ) chưa kể do Tà Kiến tin chắc cái tôi vốn dĩ hoang tưởng. Làm gì có cái tôi? Cái tôi phải có cục gì thù lù, điển hình. Đàng này buồn vui, thiện ác, Danh, Sắc, chớp nhoáng, chớp nhoáng thì cái tôi trốn đâu? Không thấy rằng mọi thứ do Duyên mà có rồi cũng do Duyên mà mất đi, và trong thời gian chờ nó mất đi chúng ta chỉ là những tia chớp. Thế giới này chỉ là thế giới của sóng và hạt thôi.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Nói là dòng chảy cho sang chứ thật ra nó là nhiều giọt nước cộng hưởng lại, nó là những thành phần hóa chất cộng hưởng lại làm nên một giọt nước và nhiều giọt nước làm nên con sóng, nhiều con sóng làm nên dòng sông, làm nên một đại dương. Chúng ta không thấy cái đó. Chúng ta cứ nghĩ mình là núi, là biển, chúng ta cứ nghĩ mình là một cá thể đơn thuần, bất biến, là ông A, bà B, có thân phận, có hình hài, có gia thế, tiếng tăm, tình yêu, uy tín, quyền lực; Chúng ta thấy mình là cái gì đó, something, somebody; No. Chúng ta chỉ là những cái dot, những dấu chấm; Những hình hài, thân phận này chỉ là tổ hợp của những cái chấm thôi, chấm thiện, chấm ác, chấm buồn, chấm vui nó làm nên cuộc đời, nhiều cuộc đời như vậy làm nên dòng luân hồi theo nghĩa phổ thông; Còn nghĩa rất ráo mỗi ngày chúng ta qua bao nhiêu thân phận siêu và đọa, thăng giáng, lên xuống bao nhiêu lần; Không tin.

Cứ chờ khi nào cái chết tới mới run bắn lên.

Cho nên bài kinh về nghĩa Luân hồi phải đọc sâu, hiểu sâu. Phải đọc giữa 2 hàng chữ mới thấy đức Thế Tôn có bao nhiêu gợi ý, bao nhiêu định nghĩa mà Ngài muốn mình hiểu. Xui một chỗ, chúng ta không đủ phước, không tự hiểu mà có người ta nói dùm mình không tin, hoặc không màng, nghe cho vui vậy thôi.

Tôi nhắc lại.

Chúng ta học đạo là đang làm việc với dòng luân hồi của mình; Chúng ta hành đạo, chúng ta làm ác, nghĩ ác, là chúng ta đang làm việc với dòng luân hồi của mình. Chứ không phải luân hồi là đời sau kiếp khác, hiểu vậy thì kẹt quá; Dòng luân hồi nó đi từng giây, từng phút, từng nhiều ngày nhiều tháng nhiều năm, từng nhiều kiếp sống chứ không phải luân hồi đơn giản là tắt thở đời này qua đời kia gọi là luân hồi, mà nó là từng khoảnh khắc chúng ta sống thiện ác, sống trời sục, sống thơm, sống thối trong mỗi phút;

Trong đời người có biết bao nhiêu lần, trong kinh nói người không tu hành cơ hội sanh Nhân – Thiên nói chung hiếm hoi như con rùa mù ngoài biển 100 năm trời đầu một lần, trong cơ hội hạn hữu nào nó tình cờ, nó ngẫu nhiên, nó trùng hợp chui đầu lỗ ván trôi trên biển;

Người có tu mỗi giây phút sống chánh niệm trí tuệ là mỗi lần mình trời đầu. Cũng là con rùa mù thôi mà mỗi lần mình sống chánh niệm, sống trí tuệ là mỗi lần mình trời đầu.

Đã là rùa mù thì các vị tưởng tượng một tấm ván trôi trên biển có cái lỗ vừa cái đầu, 100 năm mình trời lên một lần thì cơ hội đút cái đầu vô nó hiếm thiết; Cho đầu mỗi phút mà con rùa trời lên thì cũng khó.

Có miếng ván trôi từ bờ Đông sang bờ Tây, bờ Nam bờ Bắc con rùa 100 năm trời một lần thì cơ hội đó quá thấp rồi, còn đặng này mình có tu thì coi như mình trời lên mỗi phút, mỗi phút giây mình sống với thiện tâm, với chánh niệm, với trí tuệ là coi như mình trời lên; Nhưng các vị nghĩ đi, phiêu lắm.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Các vị tưởng tượng đi. Giờ tôi cho miếng ván to như một công đất, 1 mẫu đất, 1 acre trong đó có cái lỗ to gấp 10 cái đầu mình, cái lỗ con trâu chui cũng lọt, con voi chui cũng lọt mà trong khi mình mù. Miếng ván trôi từ bờ này biển qua bờ kia biển, mỗi phút mình đưa đầu mình lên thì các vị tưởng tượng với diện tích đại dương thì miếng ván có diện tích 1 acre có nghĩa gì, không có ý nghĩa gì hết, nói chi miếng ván có cái lỗ vừa đầu con rùa;

dĩ nhiên nhiều người cười có thể không tin, chắc trong kinh dọa cho run. Tôi chỉ gợi ý một chuyện thôi: Dân số nhân loại mình đếm được chứ mấy con li ti nó quá trời, đếm không được. Chỉ nhìn 2 cái này thôi. Số lượng nhân loại mình đếm, được thống kê được; mà số lượng mấy con mình thấy nó bay lúc nhúc,

Ai ở miền Tây Việt Nam, sáng sớm nhìn mấy con bù mắt mới thấy run. Ai xứ nhiệt đới lại cào đồng lá mục cỏ khô lên, coi nó có gì dưới? nó lúc nhúc ở dưới, mấy con mình không biết nó là cái gì luôn. Một đồng lá khô cỏ mục còn hằng hà sa số như vậy thì nói gì là một châu lục? Một đồng lá khô cỏ mục biết bao nhiêu chúng sanh lúc nhúc mà mình thấy đó nha, biết bao chúng sinh mình thấy nói gì mình không thấy, nói gì cả cái châu lục, trái đất; Cơ hội mình xuống dưới rất cao, và đã xuống cảnh giới ở dưới đó rồi thì cơ hội quay trở lại thiên nan vạn nan, khó vô cùng.

Các vị có quyền không tin. Đương nhiên, chuyện chúng tôi là nói, còn chuyện các vị quan tâm không là chuyện các vị. Những vấn đề khác trên đời cũng vậy thôi. Chính trị, tôn giáo, xã hội, kinh tế, khoa học, nghệ thuật. Đâu phải ai trên đời cũng quan tâm, có người ăn rồi vui đầu gục mặt đọc về sách hội họa, có người về âm nhạc, có người về kiến trúc, có người mù tịt không biết 3 cái đó là gì.

Đạo Phật cũng vậy thôi.

Đức Phật đại bi Ngài giảng cho mình sự thật như vậy, Ngài giảng cho mình biết số chuyện sau đây:

- Thiện ác sướng khổ cỡ nào chỉ là chớp nhoáng. Nhiều lần chớp nhoáng làm nên một cuộc đời.
- Điều thứ hai, Ngài dạy cho mình mỗi người có trách nhiệm với điều mình nói, làm, suy nghĩ; và Ngài cũng cho mình biết Cơ hội sống thiện khó hơn cơ hội sống ác.
- Cái thứ ba, Ngài mở đường sống cho mình: Chỉ có sống chánh niệm, trí tuệ mới gọi là đời sống Tuệ quán; chỉ có đời sống Tuệ quán mới có cơ may để chứng thánh chấm dứt sanh tử.

Ba cái đó Ngài nói rồi.

- Thứ nhất, Ngài nói về Tam tướng: Mọi thứ do Duyên mà có, có rồi mất đi;
- Thứ hai, Ngài nói về Nhân – Quả: Mỗi người phải tự chịu trách nhiệm tam nghiệp của mình;
- Thứ ba, Ngài bày mình cách sống, sống sao an toàn.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Ngài bày rồi, mà chúng ta không nghe, không nghe là chuyện của mình; Ngài tịch rồi. 45 năm hoàng Pháp Ngài đã gặp gỡ chúng ta, Ngài đã dạy dỗ chúng ta, trong số những người nghe biết bao nhiêu người làm được theo lời Ngài? Hôm nay Ngài không còn chúng ta chỉ còn trông cậy giáo pháp thôi, vào minh sư thiện hữu, mà không cần minh sư thiện hữu chỉ cần ai nhắc cho mình cũng được; Nhiều khi người đó họ thuyết pháp vậy nhưng chưa chắc là họ minh sư, chưa chắc họ là thiện hữu, chuyện đó là chuyện người ta. Chuyện của mình, mình thấy cái gì khả dĩ, hỗ trợ cho đời sống tâm linh, tinh thần của mình thì mình chú ý, lưu ý để mình kiến thiết, kiến tạo một đời sống chắc ăn hơn;

Chắc ăn là sao? Nếu quả thật có tái sinh, nếu quả thật có đời sau kiếp khác thì kiểu sống thế nào để cho mình sự yên tâm, nếu có đời sau kiếp khác mình sống kiểu đó có yên tâm không? Nếu không có thì thôi, không mất gì hết; Mình sống thiện trước mắt mình được an lạc thôi. Chuyện là nó có rồi thì sao?

Tôi nhắc lại lần nữa: Cái biết của chúng ta không đủ để phủ nhận không có kiếp trước kiếp sau; Trong room này có những vị tiến sĩ, bác sĩ, có những vị vô thần, đảng viên cộng sản, tôi cóc biết, tôi chỉ nhắc chừng thôi, cái biết của chúng ta chưa đủ đâu, chưa đủ để nói Phật nói sai, cái biết của chúng ta chưa đủ để bài xích giáo lý Duyên khởi, chưa đủ để bài xích giáo lý Nhân quả, chưa đủ để chà đạp nguyên tắc Tam tướng của đức Thế Tôn. Chưa. Mình chưa đủ đâu. Mình có 800 bằng tiến sĩ cũng chưa đủ đâu. Vì sao? Vì mình sống ở đời bằng nhận thức của đũa gồm có đủ 3 cái tham: Muốn hiện hữu, Muốn sở hữu, Muốn hưởng thụ.

Ngày nào còn 3 cái tham này: Muốn hiện hữu, sở hữu, hưởng thụ thì cho đến ngày đó chúng ta cũng tìm đủ cách để nắm níu lấy cuộc đời vốn dĩ không có chỗ nắm này;

Tôi chốt lại lần nữa.

Chúng ta chưa đủ kiến thức để phủ nhận lời Phật; chúng chưa đủ kiến thức. Chúng ta bây giờ chỉ mày mò để từ chối lang băm, từ chối tà sư ác hữu, từ chối những gì vô lý, phi lý, vô nghĩa. Chúng ta chỉ mới có một chút khả năng thôi, chứ chúng ta chưa đủ khả năng phủ nhận lời Phật đâu. Chưa. Chưa. Mà nếu chưa đủ khả năng thì chúng ta phải tin.

Không phải nói như vậy tôi là đầu trọc, thầy chùa là tôi cuồng tín. No. Tôi không cuồng. Tôi chỉ nhắc chừng thôi. Có muốn nghi ngờ Phật tự xét coi:

- Ngài dạy cái gì?
- Lời dạy ấy có bao nhiêu % mình thấy hợp lý?

Cái đó quan trọng đó. Chứ mình đâu thấy Ngài, mình đâu thấy ma quỷ, khuất mặt, siêu hình, quả báo, kiếp trước kiếp sau mình đâu thấy, nhưng ít nhất mình coi Ngài dạy mình cái gì, Ngài dạy mình sống ra sao, chết ra sao, Ngài dạy mình buồn ra sao vui ra sao? Khi buồn con phải làm sao? Con hãy nhớ rằng: Nỗi đau nào rồi cũng qua; khi con vui con phải nghĩ sao? Niềm vui nào rồi cũng qua. Tất cả thiện, ác, buồn, vui rồi cũng qua.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Có điều thế này: Không đam mê trong quả lành nhưng ráng tạo nhân lành, nhân lành làm cho ta bớt khổ; Ai cũng sợ quả xấu mà không ai chịu tránh nhân xấu.

Cho nên đặc điểm lời Phật dạy là gì? Khuyên ta thiết tha với nhân lành nhưng đừng đam mê trong Quả lành; Hãy Bồ thí nhưng đừng ham giàu. Sống từ tâm nhưng không ham thọ, không ham đẹp; Ham là kẹt; Chỉ thiết tha trong nhân thiện. Chúng ta phải tránh ác như tránh hủi, tránh ác như tránh rắn độc nhưng gặp quả ác trở vẫn đón nhận bằng bình tĩnh, thanh thản. Nhớ. Người tu Phật lạ vậy đó; Họ không có điên cuồng trốn chạy từ chối quả xấu như người không tu. Nhưng cái họ đặt trong tâm là Tránh nhân ác; còn quả ác họ đón nhận vẫn bằng chánh niệm và trí tuệ; Quả thiện cũng vậy. Chúng ta không thiết tha với Quả thiện nhưng phải thiết tha với nhân thiện. Nhớ nha.

Người không tu khi đón nhận quả xấu đón nhận bằng tâm sân, bằng sự bất mãn; Khi họ đón nhận quả lành họ đón nhận bằng tâm Tham, bằng đam mê; Như vậy, người không tu, không học đạo khi đón nhận quả lành hay quả xấu họ đều đón nhận bằng nhân xấu. Còn người có tu khi đón nhận quả lành hay quả xấu họ đều đón nhận bằng tâm lành; Khi nào sướng, khổ mình đón nhận bằng chánh niệm, trí tuệ bằng nhận thức tam tướng, nhân quả thì ngay lúc đó mình đang gieo nhân lành.

Tôi nhắc lại lần nữa.

Mình không thiết tha quả lành mà mình chỉ thiết tha nhân lành thôi; Quả lành tự có. Khi ta thiết tha nhân lành, quả lành tự có. Trong khi đó, có mà mình không bị dính trong đó. Đừng lo chuyện nguyện này nguyện kia. Đừng có lo. Hễ làm lành tự nhiên có quả lành.

Cái quan trọng là : Làm sao khi nhận quả lành có niệm có tuệ. Rồi khi nhận quả xấu, đắng cay cách mấy cũng ráng có niệm có tuệ thì dầu quả lành, quả xấu đều là cơ hội mình tu học. Còn người không tu học, không có hành trì, không có giáo lý thì khi nhận quả lành ngọt ngào cũng bằng bất thiện, khi nhận quả xấu đắng cay, chát chua cũng đón nhận bằng nhân xấu; Hiểu như vậy chúng ta có dòng luân hồi có kiểm soát trong chừng mực tương đối thôi, nhưng có kiểm soát, trong nhận thức biết luân hồi là cái gì.

Cái ớn nhất là không biết: Mình là ai? Ở đâu mình tới? Mình sẽ đi về đâu? Bây giờ mình phải làm gì?

Còn đặng này học Phật pháp, có hành trì thì bốn cái đó không quan trọng, không đáng bận tâm.

Ở đâu mình tới? Tiền kiếp, chính thiện ác quá khứ đẩy mình tới đây. Hết kiếp sống này chúng ta theo thiện ác đi tới kiếp khác; Nhớ cái đó nha.

Chúng ta từ đâu tới, sẽ đi về đâu là Nghiệp giải quyết;

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Hiện tại chúng ta cần phải làm gì? Thì 2 cái về đầu tiên nó cho cái thứ 3: Chúng ta từ đâu tới? – Do thiện ác quá khứ tới; Như vậy bây giờ chúng ta phải làm gì? Làm lành lánh dữ. Chỉ vậy thôi. Công thức rất đơn giản.

Hoặc là một loạt công thức nữa về luân hồi phải học thuộc lòng.

Đời sống này chỉ có Thiện, ác, buồn, vui – 4 thứ.

Thiện = 6 căn đón nhận 6 trần bằng tâm lành

Ác = 6 căn đón 6 trần bằng tâm xấu

Quả lành = 6 căn biết 6 trần như ý.

Quả ác = 6 căn biết 6 trần bất toại, thấy cái mình không muốn thấy, nghe mình không muốn nghe.

Quả lành đi ra từ nhân lành, nhân lành tạo quả lành; Quả ác đi ra từ nhân ác, nhân ác tạo ra quả ác. Cứ nhớ như vậy. Phải có căn bản như vậy để thấy luân hồi nó là cái gì.

Tôi nhắc lại. Tôi không hề có ý muốn thuyết phục các vị phải tin khi chưa kịp hiểu. No. Trong đạo Phật không có cái đó. Bên Chúa nói Phúc cho kẻ nào chưa thấy đã tin. Còn bên đạo Phật ngược lại: Phúc cho kẻ nào đã tin rồi tiếp tục đào bới thấy cái mình tin.

Tôi đã nói không biết bao nhiêu lần. Thánh nhân khác phàm phu ở chỗ này: Thánh nhân hiểu điều mình tin nên tin chết bỏ điều mình hiểu. Phàm phu không hiểu lắm điều mình tin nên không tin lắm điều mình hiểu, thế là niềm tin của phàm phu trong thiện, ác, hành trì, nhận thức mơ hồ. Đầu cạo, đắp y, pháp phục, ở chùa, thậm chí có chức vụ, giáo phẩm chắc gì mình tin? Tu riết bị sida tâm lý, nó mất đi kháng thể, mất đi khả năng miễn nhiễm, tu riết nó bị chai sạn, nó bị xơ gan tâm lý, bị sida tâm lý; nhớ ha. Khó.

Phải thường trực sống trong chánh niệm để thấy cái gì đang diễn ra trong ta và quanh ta. Từ đó chúng ta mới có thứ thiện tâm sinh động, năng động; Còn thứ Thiện tâm xác ướp là lẽ cạo đầu, lẽ đắp y, lẽ làm cư sĩ thì phải lạy Phật nhưng lòng trót quớt, đó gọi là thiện tâm xác ướp, tới giờ nghe chuông cái beng nhào lên tụng nhưng mà có nhẹ nhẹ trong đó, tôi gọi là thiện tâm xác ướp, thứ thiện tâm đưa giá, thiện tâm đưa chua, thiện tâm khô và mắm.

Các vị biết con cá ở dưới nước nó bơi bao lâu nó không có rã vì nó còn sống. Còn mình thả con khô, con mắm xuống nước, nó cũng là con cá nhưng nó là con cá chết rồi, nó không trụ được bao lâu hết.

Trong Phật pháp cũng vậy đó, khi mình sống bằng tâm lành của hoạt nhân, của người sống mình có thể sống với giáo pháp, sống với niềm tin, niềm vui đạo. Còn mình sống như một con mắm, như một con khô thì hình thức cũng là con cá nhưng đó là mình chỉ là cái xác chưa chôn.

Được như vậy đó mới hiểu được cái gọi là dòng Luân hồi.

XIN LƯU Ý: BẢN CHÉP NHÁP - XIN TRÁNH IN ẤN PHỔ BIẾN.

Ok. Chúc các vị một ngày vui.